

ЕРС

Тақырыбы: Гистологияның даму тарихы.

Орындаған:

Тексерген:

ЖОСПАР

I КІРІСПЕ

II НЕГІЗГІ БӨЛІМ

1. ГИСТОЛОГИЯ,ЦИТОЛОГИЯ,ЭМБРИОЛОГИЯНЫҢ
ДАМУЫ.

2. ГИСТОЛОГИЯНЫҢ ДАМУЫНА
МИКРОСКОПИЯЛЫҚ ЗЕРТТЕУ ӘДІСІНІҢ ЖЕТІЛУІНІҢ
ӘСЕРІ.

3. РЕСЕЙДЕГІ ГИСТОЛОГИЯНЫҢ ДАМУЫ.

4. ҚАЗАҚСИАНДА ГИСТОЛОГИЯ ҒЫЛЫМЫНЫҢ
ДАМУЫ.

III ҚОРЫТЫНДЫ

IV ҚОЛДАНЫЛҒАН ӘДЕБИЕТТЕР

ГИСТОЛОГИЯ (ГРЕКШЕ HISTOS- ҰЛПА, LOGOS- ІЛІМ, ҒЫЛЫМ)
ОРГАНДАРДЫҢ, ҰЛПАЛАРДЫҢ, КЛЕТКАЛАРДЫҢ ДАМУЫН,
МИКРОСКОПИЯЛЫҚ ЖӘНЕ УЛЬТРАМИКРОСКОПИЯЛЫҚ
ҚҰРЫЛЫСЫН, ТІРШІЛІК ӘРЕКЕТІН ЗЕРТТЕЙТІН ҒЫЛЫМ.

- Гистология ұлпаларды зерттейтін ғылым саласы ретінде микроскопты ойлап тапқанға дейін пайда болған. Организмді ұлпаларға бөлу жөніндегі алғашқы пайымдамалар Аристотельдің, Галеннің, Авиценаның, Везалийдың тағы басқалардың еңбектерінде кездеседі. Аристотель өзінің “Жануарлар бөліктері туралы” деген трактатында организмде, кейін ұлпа деп аталған, біртекті бөліктер мен біртекті емес бөліктерді немесе органдарды ажыратқан.

Цитология мен гистологияның дамуындағы жаңа кезең (XVIII соңы, XIX ғасырдың басы) микроскоптың жақсартылуы және микроскопиялық зерттеу әдістері мен техниканың онан әрі жетілуіне байланысты болған. Осы кезеңде практикаға микроскоптың көрсету қабілетін арттыратын окуляр мен иммерсиялық объективтер енген. Я. Пуркиньенің шәкірті А.Ошац клеткалар мен ұлпалардың нәзек құрылысын зерттеуге мүмкіншілік беретін микротом деп аталған құралды жасап, гистология тәжірибесіне ену микроскопиялық зерттеудің жедел дамуына жағдай жасады.

ХІХ ҒАСЫРДЫҢ ОРТАСЫНАН БАСТАП
ГИСТОЛОГИЯНЫҢ ЖЕДЕЛ ДАМУ КЕЗЕҢІ
БАСТАЛҒАН. КЛЕТКАЛЫҚ ТЕОРИЯНЫҢ НЕГІЗІНДЕ
ТҮТЛІ ОРГАНДАР МЕН ҰЛПАЛАРДЫҢ ҚҰРАМЫ МЕН
ОЛАРДЫҢ ГИСТОГНЕЗІ ЗЕРТТЕЛГЕН. ОСЫ КЕЗДЕ
ЕУРОПАДА КЕЛЛИКЕР МЕН ЛЕЙДИГТИҢ АЛҒАШҚЫ
ГИСТОЛОГИЯ ОҚУЛЫҚТАРЫ ЖАРЫҚ КӨРГЕН. ОСЫ
АТАЛҒАН АВТОРЛАР ЖОҒАРҒЫ САТЫДАҒЫ
ЖАНУАРЛАР МЕН АДАМНЫҢ ҰЛПАЛАРЫН 4 ТИПКЕ
БӨЛГЕН:

- ДӘНЕКЕРЛЕУШІ ЗАТТАРДЫҢ ҰЛПАЛАРЫ;
- КЛЕТКАЛЫҚ ҰЛПА;
- БҰЛШЫҚ ЕТ ҰЛПАСЫ;
- НЕРВ ҰЛПАЛАРЫ;

ШЕТ ЕЛДЕРДЕ ГИСТОЛОГИЯНЫҢ ӨРКЕНДЕУІНЕ
ОРАЙ, БҰЛ САЛА РЕСЕЙДЕ ДЕ ДАМИ БАСТАДЫ. ХІХ
ҒАСЫРДЫҢ ЕКІНШІ ЖАРТЫСЫНАН БАСТАП, САНК-
ПЕТЕРБУРГ (1864), МӘСКЕУ (1866), ХАРЬКОВ (1867),
ҚАЗАН (1871), ТОМСК (1883) УНИВЕРСИТЕТТЕРІНДЕ
ЖӘНЕ САНКТ-ПЕТЕРБУРГТЫҢ ДӘРІГЕРЛІК –
ХИРУРГИЯЛЫҚ АКАДЕМИЯСЫНДА (1869)
ГИСТОЛОГИЯ КАФЕДРАЛАРЫ АШЫЛДЫ. ОСЫ
КАФЕДРАЛАРДЫҢ АЛҒАШҚЫ МЕҢГЕРУШІЛЕРІ А.И.
БАБУХИН, Ф.В.ОВСЯННИКОВ, Н.М.ЯКУБОВИЧ, Ф.Н.
ЗАВАРЫКИН, К.А.АРНШТЕЙН, П.И.ПЕРЕМЕЖКО, Н.А.
ХРЖОНЩЕВСКИЙ БОЛҒАН ЕДІ. 1869 ЖЫЛДАН
БАСТАП МӘСКЕУ УНИВЕРСИТЕТІНІҢ ГИСТОЛОГИЯ
КАФЕДРАСЫН А.И.БАБУХИН (1835-1891) БАСҚАРДЫ.

ҚАЗАН ГИСТОЛОГТАР МЕКТЕБІН
АШҚАН К.А.АРНШТЕЙН (1840-1919).
ОНЫҢ НЕГІЗГІ ЕҢБЕКТЕРІ ШЕТКІ НЕРВ
ҰШТАРЫН ЗЕРТТЕУГЕ АРНАЛҒАН.
ҚАЗАН НЕЙРОГИСТОЛОГТАР
МЕКТЕБІНЕ ЖАТАТЫНДАР . А.С.
ДОГЕЛЬ, А.Е.СМИРНОВ, Д.А.
ТИМОФЕЕВ, Б.А.ЛАВРЕНТЬЕВ, А.Н.
МИСЛАВСКИЙ ТАҒЫ БАСҚА КӨРНЕКТІ
ҒАЛЫМДАР.

САНКТ-ПЕТЕРБУРГ УНИВЕРСИТЕТІНДЕ
ГИСТОЛОГИЯ КАФЕДРАСЫН 1864 ЖЫЛДАН
БАСТАП АКАДЕМИК Ф.В.ОВСЯННИКОВ
(1826-1906) БАСҚАРДЫ. ОЛ
МОРФОЛОГИЯДАҒЫ
ГИСТОФИЗИОЛОГИЯЛЫҚ БАҒЫТТЫҢ
НЕГІЗІН САЛУШЫЛАРДЫҢ БІРІ БОЛДЫ. Ф.В.
ОВСЯННИКОВ ӘР ТҮРЛІ ЖАНУАРЛАРДЫҢ
НЕРВ ЖҮЙЕСІ МЕН СЕЗІМ МҮШЕЛЕРІН
ЗЕРТТЕГЕН.

САНКТ-ПЕТЕРБУРГ ГИСТОЛОГТАР
МЕКТЕБІНІҢ НЕГІЗІН САЛУШЫЛАРДЫҢ БІРІ М.
Д. ЛАВДОВСКИЙ (1847-1903) ҚУЫҚТЫҢ
ГАНГЛИЯ КЛЕТКАЛАРЫНА, НЕРВ
ТАЛШЫҚТАРЫНЫҢ РЕГЕНЕРАЦИЯСЫ МЕН
ДЕГЕНЕРАЦИЯСЫ ЖӨНІНДЕГІ ЕҢБЕКТЕРІМЕН
ӘЙГІЛІ. ОЛ РЕСЕЙДЕГІ САЛЫСТЫРМАЛЫ
ГИСТОЛОГИЯ МЕН МИКРОФИЗИОЛОГИЯ
САЛАСЫНДА ДА ТАНЫМАЛ.

ОРЫС ГИСТОЛОГИЯ ҒЫЛЫМЫНЫҢ НЕГІЗІН
САЛУШЫЛАРДЫҢ БІРІ- ОРТАЛЫҚ НЕРВ ЖҮЙЕСІНІҢ
НӘЗІК ҚҰРЫЛЫСЫН ЗЕРТТЕУМЕН ЕСІМІ
ТАНЫЛҒАН Н.М.ЯКУБОВИЧ (1817-1879). КИЕВ
УНИВЕРСИТЕТІНІҢ ГИСТОЛОГИЯ, ЭМБРИОЛОГИЯ
ЖӘНЕ САЛЫСТЫРМАЛЫ АНАТОМИЯ КАФЕДРАСЫН
ҰЙЫМДАСТЫРҒАН П.И.ПЕРЕМЕЖКО (1823-1863).
ОНЫҢ НЕГІЗГІ ЕҢБЕКТЕРІ КЛЕТКАНЫҢ БӨЛІНУІНЕ
АРНАЛҒАН. КЕҢЕС ӨКІМЕТІНІҢ ГИСТОЛОГИЯ
МЕКТЕБІ ЦИТОЛОГИЯНЫҢ, ГИСТОЛОГИЯНЫҢ
ОНАН ӘРІ ДАМУЫНА ҮЛКЕН ҮЛЕС ҚОСТЫ.

ҚАЗАҚСТАНДА ГИСТОЛОГИЯНЫҢ ДАМУЫ
1932 ЖЫЛЫ ҚАЗАҚ МЕМЛЕКЕТТІК
МЕДИЦИНА ИНСТИТУТЫНДА
ГИСТОЛОГИЯ, ЦИТОЛОГИЯ ЖӘНЕ
ЭМБРИОЛОГИЯ КАФЕДРАСЫНЫҢ
АШЫЛУЫМЕН БАЙЛАНЫСТЫ. 1934 ЖЫЛЫ
КАФЕДРА МЕҢГЕРУШІСІ БОЛЫП З.Ф.ГУСЕВА
ТАҒАЙЫНДАЛҒАН. 1937 ЖЫЛДАН БАСТАП
КАФЕДРАДА ҒЫЛЫМИ ЗЕРТТЕУ
ЖҰМЫСТАРЫ ЖҮРГІЗІЛЕ БАСТАДЫ.

1937 ЖЫЛДАРЫ КАФЕДРА
ҚЫЗМЕТКЕРЛЕРІ АДАМ ҰРЫҒЫНЫҢ
ДАМУ БАРЫСЫНДАҒЫ
ПАТОЛОГИЯСЫН ЗЕРТТЕДІ ЖӘНЕ
КӨЗДІҢ МҮҢІЗДІ ҚАБАТЫН
АУЫСТЫРЫП САЛУ ЖҰМЫСЫ
БОЙЫНША А.В.КИРИЛЛИЧЕВАНЫҢ
ҚАТЫСУЫМЕН ҒЫЛЫМИ ЗЕРТТЕУ
ЖҰМЫСТАРЫ ЖҮРГІЗІЛДІ.

1959-1971 ЖЫЛДАР АРАЛЫҒЫНДА
КАФЕДРАНЫ А.В.КИРИЛЛИЧЕВА
БАСҚАРДЫ.ОЛ КЕЗДЕГІ НЕГІЗГІ ҒЫЛЫМИ
ЗЕРТТЕУ ЖҰМЫСТАР ГИСТОГЕНЕЗ,
ТКАНЬДЕРДІҢ РЕАКТИВТІЛІГІ,
РЕГЕНЕРАЦИЯ, ЭВОЛЮЦИЯЛЫҚ
ДИНАМИКА ТАҚЫРЫПТАРЫНА
АРНАЛДЫ.

Қазақстандағы
Гистология
Кафедрасының
меңгерушілері

1934 жылы
З.Ф.Гусева

1941-1945жж
Л.И.Фомин

1959-1971жж
А.В.
Кирилличева

1971-1980 ЖЫЛДАРЫ НЕГІЗГІ ҒЫЛЫМИ
БАҒЫТТАР Д ВИТАМИНІНІҢ
ЖЕТІСПЕУШІЛІГІ ЖӘНЕ
АМИНОҚЫШҚЫЛДЫҢ ДИСБАЛАНС
МӘСЕЛЕЛЕРІН ЗЕРТТЕУГЕ БАҒЫТТАЛДЫ.
ОДАН КЕЙІНГІ ЖЫЛДАРЫ ИОНДЫҚ
СӘУЛЕЛЕРДІҢ ЖӘНЕ ДИНАМИКАЛЫҚ
ФАКТОРЛАРДЫҢ БІРІГІП ІШКІ МҮШЕЛЕРДІҢ
МОРФОФУНКЦИОНАЛДЫҚ ЖАҒДАЙЫНА
АРНАЛДЫ.

1980-1990 ЖЫЛДАРЫ ПРОФЕССОР А.Т.
ТОЛЫБЕКОВТЫҢ БАСШЫЛЫҒЫМЕН
СЫРТҚЫ ОРТА ФАКТОРЛАРЫНЫҢ АДАМ
АҒЗАСЫНА ӘСЕРІ ДЕГЕН ТАҚЫРЫБЫН
ЗЕРТТЕУ ЖҰМЫСТАРЫ ЖҮРГІЗІЛДІ.

1998 ЖЫЛДАН БАСТАП
ГИСТОЛОГИЯЛЫҚ ЖӘНЕ
ЦИТОЛОГИЯЛЫҚ ЗЕРТТЕУЛЕР
ТАҚЫРЫПТАРЫ “ТІРШІЛІК ОРТАНЫҢ
ӨЗГЕРУІНЕ БАЙЛАНЫСТЫ ІШКІ
МҮШЕЛЕРДІҢ ТӘУЛІКТІК РИТМІНІҢ
ЦИТОЛОГИЯЛЫҚ НЕГІЗІН” ШЕШУГЕ
АРНАЛДЫ.

ҚОРЫТЫНДЫ:

1998 ЖЫЛДАН БАСТАП
ГИСТОЛОГИЯЛЫҚ ЖӘНЕ
ЦИТОЛОГИЯЛЫҚ ЗЕРТТЕУЛЕР
ТАҚЫРЫПТАРЫ “ТІРШІЛІК ОРТАНЫҢ
ӨЗГЕРУІНЕ БАЙЛАНЫСТЫ ІШКІ
МҮШЕЛЕРДІҢ ТӘУЛІКТІК РИТМІНІҢ
ЦИТОЛОГИЯЛЫҚ НЕГІЗІН” ШЕШУГЕ
АРНАЛДЫ.

